

انجمن علمی تجارت الکترونیکی ایران

فصل نامه علمی - آموزشی تجارت الکترونیکی

شماره نهم، بهار ۱۳۹۶

سرمایه گذاری جمعی

مبتنی بر سهام

یکی از عوامل مهم برای به نتیجه رسیدن ایده‌ها، تأمین سرمایه مورد نیاز می‌باشد. مسائل مالی از مهم‌ترین موانع پیش روی کارآفرینان است. از این میان، بنگاه‌های کوچک و متوسط نیز از مشکلات بیشتری در این زمینه برخوردار هستند.

شرکت‌های کوچک و متوسط با وجود نقش ارزنده‌ای که در اقتصاد ملی ایفا می‌کنند، به دلیل ماهیت و ویژگی‌های خاص خود، با مشکلات زیادی در تأمین مالی وجوه مورد نیاز نسبت به بنگاه‌های بزرگ مواجه شده‌اند. این شرکت‌ها در مقایسه با بنگاه‌های بزرگ، نه تنها به دلیل کوچک بودن، بلکه به دلیل ثبات کمتر و عدم توانایی برآورده نمودن پیش‌نیازهای لازم جهت پذیرفته شدن در بورس اوراق بهادار، عموماً نمی‌توانند به تأمین مالی از طریق بازار سرمایه بپردازند. از این رو کمبود منابع مالی به عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی این بنگاه‌ها عمل نموده و فعالیت آن‌ها را با مسائل و تنگناهای بی‌شماری مواجه کرده است.

از این رو لازم است که بسترهای لازم برای دسترسی کارآفرینان به ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری فراهم گردد؛ اما به علت ریسک سرمایه‌گذاری در این حوزه، مؤسسات مالی و بانک‌ها اغلب تمایل کمی به سرمایه‌گذاری در این فعالیت‌های خطرپذیر نشان می‌دهند. بنابراین طراحی یک سیستم جذب مالی برای تأمین سرمایه‌ی لازم به‌خصوص برای شروع کار لازم و ضروری است.

امروزه در دنیایی زندگی می‌کنیم که استفاده از فضای مجازی در پیشرفت معاملات تجاری و کسب و کار بسیار چشمگیر و ملموس است و به کارگیری فضای وب در بخش‌های مختلف شرکت‌های تجاری به عاملی جدایی‌ناپذیر مبدل شده است. توسعه‌ی تجارت الکترونیکی و فن‌آوری اینترنتی، فرصت‌های جدیدی را برای تأمین سرمایه ایجاد کرده است و همان گونه که بیان شد، دشوارترین بخش راه‌اندازی یک کسب و کار، تأمین مالی برای انجام آن است.

۱- تعریف سرمایه‌گذاری جمعی

سرمایه‌گذاری جمعی که برخی اوقات، تأمین سرمایه از اجتماع، یا تأمین مالی جمعی نامیده می‌شود، اغلب از طریق اینترنت انجام می‌شود تا از تلاش‌های یک کارآفرین توسط عموم جامعه یا سازمان‌ها حمایت شود. تأمین مالی جمعی برای اهداف متنوعی نظیر درمان بیماری تا چاپ کتاب، حمایت مالی هنرمندان تا طرفداران کمپین‌های انتخاباتی و تأمین سرمایه لازم برای

راه‌اندازی یک کسب‌وکار نوپا یا کسب‌وکار کوچک کاربرد دارد. دلیل ظهور و گسترش سرمایه‌گذاری جمعی به شکل سازمان یافته در قالب تأمین سرمایه مالی را می‌توان بحران مالی سال ۲۰۰۸ در جهان دانست. به علت تمایل کم بانک‌ها به وام دادن، کارآفرینان شروع به جستجوی راه‌های دیگری برای جذب سرمایه کردند. مشکلاتی که صنعتگران، کارآفرینان و سرمایه‌گذاران خرده‌پا در جمع‌آوری سرمایه داشتند منجر شد تا سرمایه‌گذاری سنتی که توسط دوستان و فامیل صورت می‌گرفت به شکل سرمایه‌گذاری جمعی بسط پیدا کند. درواقع می‌توان سرمایه‌گذاری جمعی را یک روش اینترنتی برای تأمین سرمایه مالی معرفی کرد که به کسب‌وکارها و سازمان‌ها کمک می‌کند تا از طریق کمک‌های بلاعوض یا سرمایه‌گذاری اشخاص متعدد بتوانند ایده‌هایشان را عملی سازند. سرمایه‌گذاری جمعی پلتفرم بهره‌برداری از پتانسیل بالقوه انبوه جمعیت که تا پیش از آن به صورت هدفمند به آن توجه نشده بود را فراهم می‌نماید. جذب سرمایه مردمی جهت حمایت از طیف مختلف فعالیت‌ها از جمله امدادسانی به حادثه دیدگان، حمایت هنرمندان از سمت طرفداران، کمپین‌های سیاسی، بودجه راه‌اندازی استارت‌آپ، تولید آثار بصری، توسعه نرم‌افزار آزاد، توسعه اختراعات، تحقیقات علمی و پروژه‌های شهری است. در این روش فرد صاحب ایده، تا جایی که در توان دارد، کار خود را پیش برده و برآورد قابل قبولی از هزینه‌های تکمیل کار خود تهیه می‌کند و برنامه خود و میزان سرمایه لازم را در یک وبسایت عمومی اعلام می‌کند. این پروژه چه ساخت یک فیلم کوتاه باشد که تهیه‌کننده آن فیلم‌نامه را نوشته ولی هزینه ساخت آن را ندارد، یا خرید ابزار کار برای راه‌اندازی یک کارگاه، و یا طراحی یک دستگاه پیچیده صنعتی، به مردم عرضه می‌شود و اگر چیزی باشد که نظر مساعد مردم را جلب کند، می‌تواند سرمایه‌های آن‌ها را هم به کار بگیرد.

طیف گسترده‌ای از مدل‌های تأمین مالی جمعی با مدل‌های کسب‌وکار متفاوت وجود دارد. با توجه به تنوع مدل‌های کسب‌وکار پلتفرم‌های واسطه، می‌توان آن‌ها را در مدل‌های اهدا، پاداش، مبتنی بر وام، و مبتنی بر سهام دسته‌بندی کرد.

۲- سرمایه‌گذاری جمعی مبتنی بر سهام

جذب سرمایه جمعی مبتنی بر سهام^۱ در واقع یک مدل کسب‌وکار در حوزه FinTech است که در جهت دریافت حمایت مالی افراد مختلف جامعه از استارت‌آپ‌ها، شرکت‌ها و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط می‌باشد. در این حالت، پاداش مشارکت‌کنندگان درازای سرمایه‌گذاری بر روی بنگاه‌های کوچک و متوسط، دریافت سهام، سود سهام و یا حق رأی در سهام مخاطره‌آمیز آن استارت‌آپ یا SME است.

فرآیند سرمایه‌گذاری جمعی مبتنی بر سهام، شامل سه بازیگر است: کارآفرین یا صاحب ایده، واسطه تأمین سرمایه یا پلتفرم، و سرمایه‌گذاران. فرآیند تأمین سرمایه به این صورت می‌باشد که کارآفرین، ایده موردنظر خود را در صفحه اختصاصی پلتفرم تشریح می‌کند و به عبارت دیگر یک کمپین برای ایده خود راه‌اندازی می‌کند. پس‌از آن با اطلاعاتی که در اختیار عموم افراد قرار می‌گیرد، فرآیند خرید سهام آغاز شده و سرمایه موردنظر تأمین می‌شود. اگر ارزش سرمایه‌ی آن شرکت یا کسب‌وکار بالا برود، به همان نسبت هم ارزش سهم آن سرمایه‌گذار در کسب‌وکار بالا می‌رود و البته عکس آن هم صادق است. آنچه تأمین مالی جمعی را از سایر روش‌های تأمین مالی متمایز می‌سازد استفاده از جمعیت انبوهی از افراد عادی به جای مشارکت‌کنندگان حرفه‌ای در بازارهای مالی است. همچنین بخش قابل‌توجهی از پروژه‌های تأمین مالی جمعی با انگیزه‌های نوع‌دوستانه تأمین مالی می‌شوند. مزیت رقابتی دیگر تأمین مالی جمعی نسبت به دیگر روش‌های سرمایه‌گذاری استفاده از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی، ویژگی‌های وب ۲ و به‌خصوص عملکرد ویروسی شبکه و بازار است.

مس‌سولوشن^۲ یک شرکت تحقیقات مشاوره، پیاده‌سازی و اجرا است که به صورت تخصصی در مورد راهکارهای جمع‌سپاری برای شرکت‌های خصوصی، سازمان‌های مردم‌نهاد و دولت فعالیت دارد. طبق گزارش مس‌سولوشن در سال ۲۰۱۵ صنعت تأمین مالی جمعی رشد چشمگیری داشته است و با رشد ۱۶۱ درصد از حجم ۶/۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳ به حجم ۱۶/۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است. در سال ۲۰۱۵ نیز این صنعت بیشتر از دو برابر شده است و به اندازه ۳۴/۴ میلیارد دلار رسیده است. بر اساس پیش‌بینی این گزارش، تأمین

^۱equity crowdfunding

^۲Massolution

مالی جمعی در سال ۲۰۱۶ سرمایه‌گذاری خطرپذیر را پشت سر خواهد گذاشت و حجم سرمایه‌گذاری از طریق تأمین مالی جمعی در سال ۲۰۱۶ که در فاز شکل‌گیری و پیدایش است بیشتر از سرمایه‌گذاری خطرپذیر خواهد شد.

جهش رشد این صنعت در سال ۲۰۱۳ به علت تصویب قوانین جدیدی است که باعث شد مدل سهام به عنوان جدیدترین و پیچیده‌ترین مدل، وارد این صنعت شده و روند رشد تأمین مالی جمعی را سریع‌تر کند. بانک جهانی تخمین زده است که تأمین مالی جمعی در سال ۲۰۲۰ به میزان ۹۰ میلیارد دلار خواهد رسید. البته اگر روند دو برابر شدن سال‌های گذشته ادامه داشته بود اندازه بازار ۹۰ میلیارد در سال ۲۰۱۷ تحقق خواهد یافت.

استفاده از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی به عنوان واسطه بین کارآفرینان و اجتماع، توانسته برای پروژه‌های کارآفرینانه در طول ۵ سال گذشته میلیون‌ها دلار به صورت قرض‌دهی، خرید سهام یا کمک بلاعوض تأمین سرمایه داشته باشد. به عنوان مثال کیک استارتر رهبر این بازار در مدل پاداش، موفق شده در سال ۲۰۰۹، با مشارکت ۴/۹ میلیون سرمایه‌گذار در قالب حدود ۵۰۰۰۰ پروژه در سراسر جهان ۸۱۵ میلیون دلار آمریکا تأمین کند. همچنین ۲۹ درصد از مشارکت‌کنندگان نیز، در بیش از یک پروژه سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

انجمن علمی تجارت الکترونیکی ایران

شماره‌های تماس: ۸۸۹۹۱۵۶۰ – ۸۸۹۹۱۵۴۰

وبسایت: www.ieca.ir

ایمیل: info@ieca.ir